Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Цана 15 гр.

НАША ВОЛЯ

БЕЛАРУСКІ НЕЗАЛЕЖНЫ ДВУТЫДНЁВЫ ЧАСАПІС

Падпісная плата:
у год . . . . . 3.— зл.
за паўгоду . . 1.50 „
квартальна . . . 1.— „

Рэдакцыя і Адмін.
Вільня,
Домініканская 17-12.

Рэдакцыя прыймае:
ад гадзіны 12—16
Рэдактар: ад 14—16

№ 12 (13) Вільня, 23 жніўня 1936 г. Год І.

КРАКАДЗІЛАВЫ СЬЛЁЗЫ НЕ ПАМОГУЦЬ

Трывожнымі артыкуламі аб узрастаючай галіце ў вёсцы перапоўнены ўсе газэты. Буржуазна — абшарніцкія газэты, чорнымі фарбамі малююць катастрафічны вобраз абяднeньня вёскі ў кляшчох крызысу, безьзямельля, праліваюць „ручʼі“ кракадзілавых сьлёз над нэндзай і нядоляй селяніна. „Слова“—газэта буйных абшарнікаў амаль у кожным нумары пасьвячае гэтаму пытаньню сьлёзныя перадавіцы, зроўніваючы жыцьцё сялян у адносінах спажываньня прамысловых тавараў з жыцьцём, „ваўкоў, вавёрак і каршуноў“, з лічбамі ў рукох даводзяць, што нават у фашыстоўскім „раю“ Гітлера—безпрацоўныя жывуць лепш ад нашых палескіх сялян.

Згодна з афіцыяльнымі лічбамі ў Польшчы цягнуць нэндзнае існаваньне восім з паловаю мільёнаў безьзямельных сялян, ня маючых за што зачапіць рук. Набыўчая здольнасьць сялян за годы крызысу зьменшылася на палову, а ў нашай беларускай вёсцы спажываньне некаторых прадуктаў дайшло да нуля. Але нават гэтыя лічбы „Слова“ засьцерагае, як далёкія ад сапраўднасьці. „Калі ходзіць аб сапраўднасьці адносінаў паміж масы сялянскай — піша „Слова“— то папраўдзе прадстаўляецца яна яшчэ горш“.

Гэта праўда: сапраўднасьць прадстаўляецца „яшчэ горш“. Жыцьцё малазямельнага беларускага селяніна зьяўляецца адным, разьдзіраючым душу кашмарам. Наш чытач селянін адчувае гэтую сапраўднасьць на ўласнай скуры, мае яе заўсёды, як на далоні перад сваімі вачамі і ніякае пяро ня ў сілах прадставіць яе так, як прадстаўляецца яна самому селяніну. Галоўнае цяпер ня ў тым, каб памагаць селяніну „плакацца“ над яго бядой, як гэта робіць абшарніцкае „Слова“, а ў тым, каб знайсьці з гэтага выхад.

Калі мы разглядаем прапазыкі буржуазна - абшарніцкіх палітыкаў — бачым, што перадусім усе яны імкнуцца — захаваць цэлымі абшарніцкія маёнткі і накарміць безьзямельных і малазямельных сялян. Задача як бачыце, ня лёгкая. Кожны селянін ведае, што яна ня толькі ня лёгкая, але і не выканальная. Аднак насупрэч народнаму прыслоўʼю яны хочуць, каб „сена было цэла і козы сыты“ або хутчэй, каб засталась цэлым сена — іх маёнткі, — а козы—нашы сяляне няхай з удзячнасьцю слухаюць, як аб іх голадзе жаласьліва пішуць панскія газэты і кормяцца пустой балбатнёй аб падняцьці іх дабрабыту. Іначай гэтага зразумець ня можна. Ці-ж ня зьдзекам над галодным сялянствам зьяўляецца прапазыка перасяленьня лішку сялянскага насельніцтва ў мястэчкі і гарады—калі ў мястэчках ў такіх жа самых абставінах задыхаюцца ад безпрацоўʼя рамесьнікі, а ў гарадох калі поўмільёна афіцыяльна зарэгістраваных безработных?

Падрыхтаваная ўрадам зямельная рэформа пры парцэляцыі часткі казённых і задаўжоных абшарніцкіх земляў, каб і была праведзена—не ліквідуе голаду.

Калі гаварыць аб палепшаньні матэрʼяльнага палажэньня сялян у сучасных варунках—трэба перш за ўсё адкруціць падаткавую гайку, разгрузіць вёску ад шарваркаў, даць максымальную дапамогу, школу ў роднай мове і гэта было-бы „даразным“ мерапрыемствам палепшаньня дабрабыту вёскі. Калі-ж гаварыць аб радыкальным выхадзе з існуючага палажэньня—тады трэба рашуча ліквідаваць усе перажыткі прыгоннай сыстэмы шляхам нацыяналізацыі ўсёй буйнай, прыватнай уласнасьці і аддаць усю зямлю бяз выкупу сялянству. Пакуль у несьвіжскім павеце існуе 17,250 гаспадарак ад 1 да 5 гэктараў, 3.100 гасп. ад 5 да 10 гэкт. а побач існуе несьвіжскі маёнтак Радзівіла 360.000 гэктараў г.зн. плошча зямлі роўная плошчы больш чым 90.000 сялянскіх гаспадарак, а з такіх лічбовых вобразаў складаецца ўвесь вобраз нашай беларускай вёскі — ніякія разважаньні аб падняцьці дабрабыту, або частковыя мерапрыемствы —не памогуць. Вось дзеля чаго ўсякія „жаласьлівыя“ артыкулы— праліваньне кракадзілавых слёз.

Але кракадзілавы сьлёзы не памогуць! З веку ў век жыцьцёвым імкненьем сялянства, яго сьвятым ідэалам і запаветнай мэтай была зямля і воля. З пакаленьня ў пакаленьне перадаваліся гэтыя два клічы барацьбы і служылі яны пуцяводнымі зоркамі ў барацьбе за людзкае жыцьцё. Гэтага хоча і нашае беларускае сялянства.

У Польшчы сялянства ўпорна ідзе да сваёй запаветнай мэты дарогай барацьбы за зямлю і волю Пасьпех гэтай барацьбы галоўным чынам будзе залежыць ад уласных сілаў сялянства, ступені яго сьведамасьці і арганізаванасьці.

Ахвярная барацьба гішпанскага народу

Праходзіць чацьверты тыдзень, як пралетарыят усяго сьвету ня зводзіць вачэй з Піранэйскага паўвострава, не перастае, затаіўшы дух і напружыўшы ўвагу сьлядзіць за бегам здарэньняў на грунце Гішпаніі.

Палітычна гішпанская справа сталася цэнтральным пунктам увагі ўсяе Эўропы. Невялікая Гішпанія зьяўляецца ў сучасны момант высунутым авангардам дэмакрацыі і вольнасьці, у каторую зацята бьюць кулі міжнароднага фашызму.

Чорны фашызм італьянскі і брунатны нямецкі спадзяюцца, што пасьля перамогі паўстанцаў, удасца ім фашыстоўскую дыктатуру, якая-б у такім выпадку паўстала, злучыць з пераможным фашызмам эўрапэйскім і яшчэ балей пашырыць уладу біча і тэрору.

Для Італіі і Нямеччыны зьяўляецца гэта справай немалой вагі. Перад ўсім фашыстоўская Гішпанія ізалявала-б дэмакратычную Францыю ад рэшты сьвету, а Нямеччына, калі дойдзе да ўлады паўстанцаў, мае надзею давесьці да канца свае каляніяльныя апэтыты і за помач, якую дае ў хвіліну патрэбы, дастаць ад пераможнікаў гэнэралаў, якую колечы гішпанскую калёнію.

Італія-ж у гэтым бачыла-б яшчэ большае аграніч энне ўплываў Англіі на грунце міжземнага мора.

А ўсім гаспадарствам фашыстаўскім і дыктатарскім заняпад народны Гішпаніі дадаў-бы веры ў іх змаганьні з народам і яго імкненьнем да вольнасьці.

З другога боку пралетарыят цэлага сьвету разумее, што перамога ўраду ў Гішпаніі — гэта банкротства ўсялякіх буржуазыйных урадаў, гэта ўлада, адданая ў рукі работнікаў. Дзеля гэтага шчыра жадае перамогі адважным кадрам работніцкай міліцыі, якая змагаецца крывава з „патрыётамі“, ваюючымі са сваім народам, са сваім краем з помаччу чужых гаспадарстваў.

Але перамога гішпанскага пралетарыяту гэта яшчэ адно вогнішча ў ланцугу змаганьняў работніцкае клясы, вогнішча, якое дадасьць сілы і запалу ўсім хто змагаецца. Дзеля гэтага жаданьнем пралетарыяту ўсяго сьвету зьяўляецца перамога Народнага Ураду. І таму жадаюць яму перамогі ўсе работнікі і ўсе людзі, якія на сваім сьцягу напісалі покліч вольнасьці.

Але жаданьнямі з гарматаў не страляюць. А ў сучасны момант на грунце Гішпаніі рашаюць гарматы. Дзеля гэтага, кожны з абозаў, якія на грунце Гішпаніі бачаць змаганьне сваіх пярэдніх радоў: міжнародны пралетарыят і міжнародны фашызм — стараюцца дзеяньнем прынесьці помач тым, што змагаюцца

Фашыстаўскія гаспадарствы робяць гэта ведама наперакор усялякім міжнародным правом. Пасыланьне помачы паўстанцам, якія змагаюцца з легальным урадам, зьяўляецца супярэчным з законамі гэтага права. Але-ж фашызм даўно перастаў лічыцца з якім-небудзь правам і таму тыя самыя самалёты, якія сеялі сьмерць сярод абісынскага народу, перафарбаваныя, з лётнікамі ў цывільнай вопратцы паляцелі, каб засіліць рады гэнэрала Франко.

А вось помач, якая-б была даная гішпанскаму ўраду, зьяўляецца зусім згоднай з правамі. Гэтую помач мог-бы даць найхутчэй і найляпей братні Урад Народнай Францыі. Але там гэтаму супраціўляецца міжнародная буржуазыя. Страшыць яна ўсяляк, як толькі можа, дзякуючы чаму ўрад мусіць аграні чыцца талераваньнем толькі помачы партыяў пралетарыяцкіх. На грунце дыпляматычным Францыя стараецца перашкодзіць у помачы, якую даюць фашыстоўскія гаспадарствы [illegible] яна прапанову, каб усе гаспадарствы забавязаліся ня ўмешвацца ў гішпанскія справы і не давалі помачы нікому з ваюючых. Як заўсёды ў такіх выпадках нарады цягнуцца, а тымчаеам бойкі не перастаюць.

Аднак-жа зарганізаваны пралетарыят не сядзіць з заложанымі рукамі. З усяго сьвету плывуць грошы на помач ваюючай Гішпаніі. Спэцыяльная падпіска ў СССР дала 13 міліёнаў рублёў. Вялікія сумы прысылаюць саюзы ангельскі і амэрыканскі, чым паказываюць салідарнасьць міжнароднага пралетарыяту.

Палажэньне, у якім знаходзяцца змагаючыяся ў Гішпаніі, вельмі не зьмяняецца. Паасобныя перамогі паўстанцаў ёсьць не вялікія. Затое Урад даказаў цэлы чарод паважных перамогаў. Але справа яшчэ ня вырашылася канкрэтна для нікога. Да гэтага вырашэньня зблiжаецца. Сяньня кожная хвіліна можа прынесьці рашучыя змаганьні.

Ад штыкоў узброеных работніцкіх кадроў залежыць сяньня лёс ня толькі гішпанскага пралетарыяту, але і ў вялікай колькасьці лёс далейшых змаганьняў пралетарыяту ўсяго сьвету.

Дзеля таго з радасьцю прыймаем ведамасьці перамогі ўрадавых аддзелаў. З радасьцю сьцьвярджаем кожны шаг наперад.

Змаганьне гішпанскага народу, гэта змаганьне ўсіх работнікаў.

(Даслоўны пераклад з „Тыдня Работніка“ № 37, 16. 6.

Каб **Наша Воля** выходзіла акуратна кожныя 2 тыдні, дык прысылайце акуратна падпіску.

Наша Воля сталася тыднявіком, трэба, каб кожны з Вас здабыў 2-х новых падпісчыкаў.

Уражаньні з „культурнай крытыкі“.

Праўдзівы і глыбокі талент найчасьцей спатыкае і заслужана прыхільную ацэну, адначасна і злосную варожасьць.

„Шчасьце“ такога спатканьня „ўлыбнулася“ і Максіму Танку з першых ягоных шагоў на літаратурнай арэне. З аднаго боку творы яго друкуюцца ў беларускіх часапісах, як „Наша Воля“, „Маладая Беларусь“, „Летапіс“, „Калосьсе“, „Шлях Моладзі“ і ад „вечара поэзіі“ адразу займаюць сталае мейсца ў беларускай літэратуры, — з другога—адначасна пачынаецца тырканьне пальцамі „не-старых“ і іншых крытыкаў у бок маладога поэта з алярмам да „палітычнага пагатовя“: Вазьмі яго!

Апошняе ў гэтым кірунку выступленьне зрабіў „Шлях Моладзі“ (№ 6—36 г.) за стацьцю Танка „Досыць бездарожжа“, напісаную з прычыны выхаду ў сьвет другой часткі „Падарожжа“ М. Машары.

Нас зусім ня цікавіць „казаньне“ „Шляху Моладзі“ аб „злосьці, зайздрасьці, ды някультурнасьці“ Танка. Вострыя, маладыя разважаньні над балючымі пытаньнямі сучаснасьці яшчэ не азначаюць, што малады поэт хварэе на такія хваробы, як „зайздрасьць“ або „вывышэньне“ сябе, таксама, як нічога культурнага ня маюць у сабе і старэчая злосьць „Маладога Шляху“.

М. Танк прайшоў адзін раз этапам ад Нарачы да Вільні за вершы, знойдзеныя на Лукішках пасьля ягонага там пабыту. На Акружным Судзе ў Вільні і затым на Апэляцыйным поэт — зусім малады юнак — сам бароніцца ў абедзьвюх інстанцыях. Суд першы і другі раз апраўдаў поэта. Але-ж вандроўкі па этапах і вастрогах яшчэ да Суда асаблівай прыемнасьці ня спраўляюць. Крытыка-ж „Не-старага“ з „Роднага Краю“ зноў кіравала справу на гэты этапны шлях, вось чаму Танк быў змушаны так востра адказаць па [illegible]

На такі самы паліцэйскі шлях скіраваў сваю палеміку з Танкам і „Шлях Моладзі“. Толькі выказаў яшчэ большую шчырасьць, як Нестары з „Роднага Краю“, бо адразу загаварыў аб партыйнасьці, клясавасьці, праграмах і нават пусьціў набожную сьлязу над нягодным хрысьціянінам і добрым камуністым. Пасьля некалькіх нумароў радыкальнага дэмакратызму „Шлях Моладзі“ зноў выявіў сваё консэрватыўнае аблічча, сваю вузкую партыйнасьць і нават прызнаўся, што палянафільскі „Родны Край“ бліжэй яму, чымся талент маладога беларускага поэта.

Можна згадзіцца, што з фармальнага боку „Досыць бездарожжа“ напісана залішне востра, але па самай сутнасьці слушнасьць поўнасьцю па старане М. Танка. Поэт заўсёды павінен мець чуткасьць да ўсякай грамадзкай несправядлівасьці, створанай сільнымі проці слабых. Па нашаму пры арганізацыі ТБА — аднаго з аб'екта Машараўскага „Падарожжа“, — у аснову было паложана не дабро Беларускага Народу, а тое, што на жаргоне абшарніцкага „Слова“ называецца — asymilacja, або больш далікатна польска-беларускі утраквізм, які прыводзіць да тых самых вынікау. ТБА — гэта адзін з тых шматлікіх спосабаў, якімі вядзецца барацьба з нацыянальнай культурна-асьветнай працай беларускіх арганізацыяў, як Т-ва Бел. Школы і Бел. І. Г. і К-ры. Ці-ж выпадае пасьля гэтага старэйшаму з беларускіх поэтаў складаць оды на чэсьць такой арганізацыі? Ці да твары „Шляху Моладзі“ змушаць М. Машару шукаць чалавека-беларуса толькі на санацыйным, або старо-хадэцкім панадворку? Ня трэба забываць, што ўкосна і для ТБА быў вынесены прыговор грамадзкім судом чэсьці ў справах, зьвязаных з „конфідэндыянальнымі“ сумамі, а БХД сама памёрла, як толькі скінула сваю старую рэакцыйна-клерыкальную вопратку.

Многія з нас узгадаваліся на творчасьці польскіх поэтаў і літэратараў, і таму добра ведаюць, што Сенкевіч, Сыракомля, Ожэшкова і наогул ні адзін з польскіх літэратаў і поэтаў не складаў одаў на чэсьць арганізацыі, створанай чужымі рукамі. Наадварот у польскай літэратуры мы знаходзім гымны славы сваім змагаром проці гвалту і няволі. Польская літэратура з чэсьцю пранясла ідэю нацыянальнай свабоды праз вякі няволі. Чаму гэта мы беларусы павінны рабіць наадварот.

Мы тут ня маем замеру бліжэй падыходзіць да творчасьці Міхася Машары, ад якога ніхто не адбярэ поэтыцкага таленту. Мы зьвяртаем увагу на грамадзкую вартасьць толькі ягонага „Падарожжа“ і адкрыта кажам — гэта пустацьвет у беларускай поэзыі з боку масгацкага і шкодная рэч з боку грамадзкага. Незалежнасьць народная прыходзіць у цяжкай працы і барацьбе і вымагае сільнай волі і ахвярнасьці. Седзячы на канапе і любуючысь конікамі Пагоні „работы жонкі Найдзюковай“ незалежнасьці недачакаемся ніколі.

Нам, здаецца, што „Шлях Моладзі“ сваім выступленьнем зрабіў якраз для Машары мядзьведзяў „услугу“. Праўда, прычынілася да гэтага ў значнай меры і рэдакцыя „Калосься“, якая ў першым сваім складзе гэты нефортунны твор адкінула, так як адкінула у сваім часе і „Маладая Беларусь“. Але новаму складу рэдакцыйнай калегіі „Колосьсяў“ спатрэбілася пускаць у друк „Падарожжа“ і тымсамым толькі шкодзіць сымпатычнаму поэту, які фактычна зьяўляецца ахвярай санацыйных і старa-хадэцкіх віленскіх „стосункув“.

Цяпер вярнемся да так званай партыйнай вузасьці М. Танка. На пачатку мы сьведама пералічалі часапісы розных кірункаў, дзе супрацоўнічае М. Танк. Кожны з гэтых часапісаў з прыемнасьцю зьмяшчае яго творы. Поэты, якія трымаюцца партыйных панадворкаў, ніколі ня выходзяць, ну хоць-бы для прыкладаў, з вузенькіх рамак „Шляху Моладзі“. Акалі да гэтага дадаць, што пад час суду за вершы наагул ніхто бліжэй не зацікавіўся маладым поэтам і „Шлях Моладзі“, якому гэтая справа, павінна быць асабліва блізкай, не падаў тады нават хронікарскай зацемкі, — то ад гэтага якраз увыпукляецца толькі вузкая партыйнасьць самога „Шляху Моладзі“ і злосная шкадлівасьць ад такіх ягоных палемічных выступленьняў.

В - ІЧ.

На новы шлях

У папярэднім нумары „Нашай Волі“ малады беларускі пясьняр, Максім Танк, закрануў найбалючэйшае і найважнейшае пытаньне беларускага літэратурнага жыцьця — справу арганізацыі Саюзу Беларускіх Пісьменьнікаў. Гэта справа, сапраўды, вялікае меры.

Ужо васемнаццаць гадоў ходзіць беларускі літэрат без арганізацыі, якая-б яго зрабіла не аб'ектам розных варожых беларускаму вызвольнаму руху спэкуляцыяў, а ператварыла-б яго ў арганізаваны суб'ект, які ў гісторы, вызвольнага змаганьня заняў-бы, напэўна, адно з першых мейсцаў. Робіцца зусім нязручна адказываць на пытаньне: Чаму да гэтага часу яшчэ не паўстаў літэратурны Саюз? Селянін і работнік і то знаходзяць выхад для свайго арганізаванага жыцьця. Праўда, амаль усе беларускія літэраты належаць да беларускіх культурна-прасьветных і палітычных арганізацыяў. Гэта сьведчыць аб іх высокай ідэйнасьці. Але гэта яшчэ ня ўсё. З'арганізаваньнем літэратурнага Саюзу беларускі літэрат падвоіў-бы сваю працу ў той арганізацыі, у якой ён працуе, бо Саюз быў-бы ягонай стойкай апорай перад рознымі ўдарамі ў абставінах нашага сяньняшняга жыцьця. Вось чаму закранутае Максімам Танкам пытаньне набірае вялікай і нештодзеннай вагі.

Прыступіць да ажыцяўленьня Саюзу трэба абдумаўшы ўсебакова і абгаварыўшы. Дзеля гэтага ёсьць вельмі пажаданым, каб кожны з беларускіх літэратараў высказаўся на гэту тэму на бачынах беларускіх часапісаў. А тагды ўжо можна будзе прыступаць да арганізацыйнае працы. І тагды перамога над перашкодамі, напэўна, будзе лягчэйшай, бо будзе дамагацца ўжо цэлая грамада людзеў, для якіх гэта справа будзе неабходнай.

Новая літэратурная арганізацыя ўсёж-такі паслужыць красачкай да праяваў жыцьця ў Вільні. Варажыць цяжка, але дамагацца трэба.

Франук Грышкевіч.

З УСЯГО СЬВЕТУ

— Галоўная Рада ангельскіх прафсаюзаў выдала адозву, у якой заклікае да падтрыманьня гішпанскіх работнікаў ў барацьбе за дэмакратыю. Адначасна адчынены збор на іх карысьць ахвяраю ў 1000 фунт. стэрлінгаў (35 т. злот).

— У Бургосе ўтварыўся з гэнэралаў і палкоўнікаў дачасны Урад гішпанскіх паўстанцаў на чале з ген, Кабанэллясам.

— Ўрад Злуч. Штатаў Паўн. Амэрыкі не прызнаў бургоскага ўраду гішпанскіх паўстанцаў.

— „Кур'ер Варшаўскі“ падае тэкст дэклярацыі гішпанскага „вялікага патрыёта“ гэн. Франко, які кажа: 1) што мае яшчэ шансы ўсьміраць рэспубліканскі ўрад Гішпаніі, 2) што калі-б паўстаньне яму не ўдалося, дык не затрымаецца, каб выклікаць міжнародны канфлікт з самымі страшэннымі пасьледствамі і 3) што, каб асягнуць сваю мэту, гатоў расстраляць палову гішпанскага народу.

— Мэксіканскі ўрад ня прызнаў звальненьня фашыстоўскім бургоскім „урадам“ сучаснага гішпанскага пасла і вызначэньня новага. Міністр Загр. Спраў Гай заявіў прадстаўнікам прэсы, што ягоны ўрад прызнае толькі законны ўрад Гішпаніі, які зацьверджаны прэзыдэнтам Азанаю, і не дапусьціць на тэрыторыі Мэксыкі інтрыгаў супроць законнага ўраду прыяцельскай дзяржавы. Адначасна мін. Гай падчыркнуў свае сымпатыі да ўраду, абапёртага на „Народны Фронт“.

— Эгіпецкі парлямэнт прыняў аднагалосна ўставу аб палітычнай амністыі. Адумысная ангельска-эгіпецкая камісыя разглядзела справу ўступленьня Эгіпту ў Лігу Нацыяў. Прапазыку аб гэтым будзе падтрымліваць Англія.

Па Навайградчыне

Пачалося гэта, як і ўсё пачынаецца ў нашы часы, — з газэт. Перш напісалі, што дня такога мае выехаць у Навагрaдчыну „выцечка“ беларускіх студэнтаў. Ведама, рэч неблагая!

Перадусім наша інтэлігенцыя трохі зазнаёміцца з вёскай, з народам, а народ таксама пачуе хоць пару слоў ад людзей, якія лічаць сябе пупам усей нацыі.

Ад першай станцыі і пачалася куцерма! Перш праз дарогу пераляцеў чорны кот, посьля паліцыянт з нумарком, посьля цёмны тып у капялюшы. Ну, зразумела, тут ужо ўсе дагадаліся, што нешта будзе ня так, як трэба.

Запрасілі чалавек з 15 усіх у нейкі двор і пачаў нейкі ў капялюшы пытаць аб здароў'і нашых бацькоў, як зваць, прозьвішчы і дзе яны жывуць. Што занатавалі жывых, дык гэта зразумела. Мо' каторы не пазакону думае, ці мо' напісаў школьную дэклярацыю (бацькі народ пераважна мала пісьменны), але ў некаторых запісалі і нябошчыкаў!

Ідзём далей. Лес: вольха, бяроза, зімой галалёдзіца, як мядзьведзь прайшла па лесе, лес паломаны. пагнуты. Сьвітазь. Каля берагу шмат народу: салдаты, вясковыя, мы, паліцыя. Возера—круглае, як міска з зеленаватай вадой. калышцца трысьцё, плываюць скарынкі, папяросныя акуркі, бутэлькі.

Настрой у ўсіх высокі, патрыятычны.

Адзін пяе „Люблю свой край“, закусваючы вандзонай кілбасой, другі падцягвае „старонку гэту“ адразаючы кавалак кумпяка.

Вечарам на сене разгараюцца дыскусыі на тэму: „што такое масы і правадыры“. але так, „як палітыка“ ўсім збрыдла, пачынаецца спрэчка за мейсца на сене, або дыскусыя: „што заўтра есьці: бліны, ці яечню“.

— Я думаў, што беларускія студэнты, — кажа селянін з вёскі Н,—што небудзь нам раскажуць. парадзяць. Вось у нас яшчэ школы сваёй няма...

— Рэдка калі да нас завітае газэта, — гавора малады хлапец, стозчы пад пуняй.

З ім гаворыць адзін, найбольш трое з усей выцечкі. Рэшта ўспамінае, як у мінулым годзе на Нарачы знайшлі здохлага зайца.

— Мы яго на беразе пахавалі — чуецца голас на сене.

— Павялі ў Бярозу нашых: Янку, Мацея — гавора вясковы хлопец. — А як там зьезд Т.Б.Ш.? Паслалі мы аднаго чалавека на школьныя дэкларацыі...

З сене чуваць вясёлы сьмех які на мінуту глуша усё, ды пасьля зноў чуецца голас вясковага хлапца аб сваім жыцьці і аб жыцьці сваей вёскі...

Сьпіць, ляжыць зямля чорная як партфель сэквэстратара, а над ей, як шапка паліцыянта, цёмна сіняя ноч.

— Мне здаецца няварта рабіць такія выцечкі як гэта—гавора адзін з калегаў. Пупы запаліваць на сонцы, сяньня часы не такія. Поўна работы. Ды і адгарадзіліся мы зусім ад людзей, ад вёскі, праўда што і абставіны не спрыяючыя, але ўсё-жткі хочучы, нешта можна зрабіць,

Затрымаліся ў аднэй вёсцы напіцца вады. Пачала старэнькая бабка расказваць сівейшаю за яе легэнду пра возера Кромань.

— Вось яно так і паўстала,.. Правалілася яно, а на яго мейсцы возера...

— Гэтак, цётка гаворыць і аб Сьвітазі і ў пастаўскім павеце чуў я не пра адно возера падобную байку.

— Але ў нас гэтак было—гавора старая - у нас на благога чалавека гавораць: праваліся як Кромань... дык відаць што ўсё гэта праўда.

— А сколькі яшчэ будзе да Любчы?.. — Старая не перарываючы сваей думкі, калышучы на руках дзіця, пытае: а вы тутэйшыя?

— Не, аж з Вільні...

— Аж з Вільні!—ківае сівой галавой. — Час рабочы... Дык што-ж вы ходзіце па нашай старане і цешыціся? — Пытае гледзючы далёка за выган, там дзе Нёман пад вострым кутом, быццам прыпомніўшы, штось варочаецца назад. Вечарэе.

Тут цэлая эскурсыя — думаю даганяючы сваю грамаду, а тут старая кажа: „цешыцсся“ - хоць-бы сказала як інaчай, а то як памялом праехала ца ўсіх уражаньнях.

Каля дарогі калышуцца спаляныя сонцам нівы...

Максім Танк,

Вільня, 12-VIII-36

— ПАТ падае, што японскі ваенны міністр Тэраўчы абсаджвае армію сваімі людзьмі. У палітычных кругох гавораць, што міністр Тэраўчы мае замер рэфармаваць ня толькі армію, але і ўсю дзяржаву незалежна ад становішча ў гэтай справе парлямэнту і палітычных партыяў. Як відаць, Японія ідзе да вайсковай дыктатуры.

— У Гданску нац.-сацыял. прэзыдэнт паліцыі зачыніў апошнюю апазыцыйную газэту.

— Румынскі міністр Тітулеску даручыў урадам Францыі, Англіі і Італ,і ноту з дамаганьнем скасаваньня міжнароднага кантролю Дунаю.

— З Токіо даносяць, што ў апошнія часы значна ўзмацаваўся паўстанчы рух у Манджуко, У ваколіцах Фу-Шун апэруе атрад паўстанцаў з 500 добра ўзброеных людзей. Высланая супроць паўстанцаў японская экспэдыцыя нічога пакуль не зрабіла.

— Францускі сэнат аднагалосна зацьвердзіў закон аб грамадзкіх работах на суму 20 мільярдаў франкаў. З гэтае сумы яшчэ ў бягучым годзе будзе вырасходавана 4 мільярды.

— Францускі міністр калёніяў Мурэт утварыў адумысную камісыю дзеля дасьледаваньня патрэбаў і справядлівых дамаганьняў народаў калёніяў і краёў, якія знаходзяцца пад пратэктаратам і мандатам Францыі. Правыя кругі востра выступілі супроць гэтае камісыі і лічуць яе непатрэбнай, бо гэтакае дасьледаваньне, па іх думцы, можа спрыяць „камуністычнай акцыі ў калёніях“.

Для правых кансэрватыўных элемэнтаў ужо нават справядлівыя патрэбнасьці калёніяльных народаў зьяўляюцца... „камунізмам“.

— У St. Cloud (Францыя) адбыўся вялікі мітынг народнага аб'яднаньня ў справе арганізацыі агульнага міру. Прысутных, паводле левае прэсы, было каля 400 тысячаў. Выступалі сябры сучаснага францускага ўраду. Прэм'ер Блюм, паміж іншым сказаў, што агульная бясьпечнасьць і трываласьць міру апіраецца на ўзаемных міжнародных забавязаньнях, і што сусьветны кангрэс міру змушаны будзе затрымацца над справаю ўзмацаваньня Лігі Нацыяў. У знак сымпатыяў сабраўшыхся да гішпанскага ўраду быў выстаўлены вялікі гішпанскі сьцяг, які разьвіваўся сярод францускіх трохкаляровых і чырвоных сьцягаў. Прысутныя дэманстравалі свае сымпатыі воклікамі: „самалётаў для Гішпаніі“.

— Ў Гуадалайара (Мексыка), па загаду прэзыдэнта, арыштавана 80 сябр(о)ў фашыстаўскай арганізацыі „залатых кашуляў.

— Нямецкая эміграцкая прэса падае, што на вялікшых фабрыках, якія працуюць на ўзбраеньне, утворана адумысная „фабрычная паліцыя“. Паліцыя гэтая атрымала інструкцыю, што мае рабіць у выпадках забастоўкі, разрухаў і сабатажу. У гэтай інструкцыі ёсьць такое мейсца: „у кожным разе мусіце паступаць энэргічна і адважна, бо ў праціўным выпадку будзеце згублены. Не непакойцеся ні аб чым, бо ўся ўлада дзяржавы на вашым баку і заўсёды дадуць вам помач“.

— Цэнтр, Выкан. Кам. С,С.СР. склікае на 25 лістапада надзвычайную сэсыю Саветаў. Мяйсцовая сэсыя павінна адбыцца ад 1 кастрычніка да 15 лістапада.

— Агэнтства „Прэсб,“ даносіць, што ў Дуісбургу (Нямеччына) ідзе трэцьці судавы працэс палітычных вязьняў, пастаўленых перад судом. Абвінавачываецца 51 асоба з прамысловага вокругу Надрэйніі і Вэстфаліі ў нелягальнай сацыялістычнай працы У папярэдніх двух працэсах было 56 і 80 абвінавачаных Апошні працэс ня вычэрпывае ўсіх арыштавачых, якіх ёсьць больш 800 асобаў.

— Як падае ангельская прэса, гішпанскія паўстанцы мелі забясьпечаную помач Італіі і Нямеччыны яшчэ да пачатку паўстаньня. Так, напр., эскадра італьянскіх самалётаў мела быць выслана да іх у начы з 17 на 18 ліпеня, г. зн. ў пярэдадні выбуху паўстаньня.

—У Вене (Аўстрыя) гітляроўцы зрабілі вялікую дэманстрацыю ў часе спартовай урачыстасьці, зьвязанай з прыбыцьцём у Вену алімпійскага вагню, які нясьлі з грэцыі ў Бэрлін на г. зв. алімпійскія ігрышкі Дэманстранты публічна абазвалі прэзыдэнта Мікласа забойцаю і ня далі прамаўляць сябру ўраду Штарэмбэргу. Гэтым хацелі яны паказаць усяму сьвету, што Аўстрыя ёсьць гітляроўская. Урачыстасьці дзеля гэтага былі спынены. Паліцыя зрабіла шмат арыштаў.

Міжнародны агляд

У ГІШПАНІІ.

Хатняя вайна ў Гішпаніі зацягваецца. Адзіны выразны вынік пакуль гэта тысячы забітых і раненых і зьнішчаны край.

Урад трымае ў сваіх руках некалькі правінцыяў, а галоўнае — Мадрыд і Каталёнію. Збунтаваныя манархісты і фашысты імкнуцца захапіць сталіцу, але дла гэтага трэба зламаць упор урадавага войска ў гарах, якія акружаюць Мадрыт, што ня так лёгка. Узбунтаваныя гэнэралы маюць проці сябе ўсё гішпанскае грамадзянства, а перадусім селяніна і работніка, якія масава уступаюць у рады ўрадавага войска.

Бунтаўшчыкі-ж адпіраюцца галоўным чынам на палкі „калёніальнага легіёну“, якія як вядома рэкрутуюцца з розных прайдзісьветаў усялякага зброду з усяго сьвету. Пры дапамозе наймітаў гэн. Франко хоча скінуць законны рэспубліканскі ўрад Гішпаніі і пры гэтым бясстыдна заяўляе, што каб асягнуць сваю мэту гатоў расстраляць палову гішпанскага народу.

Але ня толькі пры помачы афрыканьскіх палкоў выбівае гэты гішпанскі „патрыятычны“ гэнэрал гішпанскі народ. Ён адкрыта зьвярнуўся да чужых — да блізкіх сабе па духу італьянскіх і нямецкіх фашыстаў. І помач ад іх агрымаў. Помач гэтая, спачатку ўкрытая, хутка выкрылася. Здарылася, што падчас буры, упала на францускай тарыторыі тры італьянскіх самалёты, якія вязьлі кулямёты, узброеньне і бомбы. Сьледства выкрыла, што самалёты гэтыя ўваходзілі ў склад павегранае эскадры, якая ляцела з Італіі ў гішпанскае Марокко і што толькі некалькі дзён таму гэтыя самалёты належылі да італьянскага ваеннага лётніцтва. Адзнакі на самалётах былі сьвежа замазаныя. У хуткім часе газэты наведамілі, што ў лагер паўстанцаў прыбыла 14 новых італьянскіх самалётаў. Устаноўлена таксама, што ў гэн. Франко ёсьць і нямецкі баявы самалёт тыпу Юнкерс. Муссаліні і Гітлер памагаюць паўстанцам не бяз інтарэсу. Інтарэсы іх вымагаюць перамогі гішпанскіх манархістаў. Вядома, што гішпанія ляжыць у Гібралтару, мейсцы вельмі важным для панаваньня на Міжземным моры. Гэта Муссаліні добра памятуе. Гітлеру, як быццам гэн. Франко абяцаў гішпанскую калёнію ў Афрыцы, якая знаходзіцца побач з францускай калёніяй. Кусок таксама смачны. Дзеля гэтага нямецаая вайсковая флёта робіць ўсё, каб памагчы пераправе паўстанчых войск з Афрыкі ў Гішпанію і шукае толькі прычыны, каб адкрыта і беспасярэдна выступіць проці законнага гішпанскага ўраду, і амаль што не зрабіла гэтага з прычыны расстрэлу ў Гішпані некалькі Немцаў. Гэтакае становішча Нямеччыны непакоіць Францыю і Англію, тым балей, што шляхам Гітлера ідзе і Муссаліні.

Апошнімі днямі на фронце барацьбы не адбылося значнейшых падзеяў, але, як пішуць у хуткім часе трэба спадзявацца рашучай бітвы за Мадрыт.

ДЫКТАТУРА Ў ГРЭЦЫІ.

Падзеі ў Гішпаніі выкарыстала група вайсковых Грэцыі, абвясьціўшы там дыктатуру. Урад ген. Мэтаксаса баючыся быццам левай рэвалюцыі, увёў дыктатуру распусьціў парлямэнт, абвясьціў усю Грэцыю на ваенным палажэньні і арыштаваў шэраг левых палітыкаў, а ў тым ліку некалькі вайсковых. Замах зроблены за згодай караля, які дзеля бясчыннасьці выехаў на востраў Корфу. Лявіца адказала на гэта агульнай забастоўкай, якая стлумлена пры помачы войска. Канстытуцыя перачыркнутая, а на яе мейсца мае быць уведзена новая на узор італьянскай і нямецкай.

Гэнэр. Матаксас заявіў, што заграпічная палітыка Грэцыі (дагэтуль прыхільная Англіі) ня будзе зьменена. Ведама, што Грэцыя ляжыць на Міжземным моры, і, хто ведае, ці не кіравала гэтым замахам спрытная рука Нямеччыны і Італіі, якія стараюцца, як толькі можна, аслабіць Англію. Гэтакае прыпушчэньнне зьяўляецца зусім зразумелым, бо гэн. Матаксас і раней быў знаны са сваіх сымпатыяў. да Нямеччыны.

ПАЛЕСТЫНА.

Пасьля часовага выгасаньня паўстаньне ў Палестыне зноў узмацавалася. Зноў былі замахі на цягнікі. У сотны дзень паустаньня дайшло да заўзятае бітвы арабаў з ангельцамі, у якой згінула шмат арабаў. Нядаўна арабы разбурылі ангелійскі нафтавы вадаправод, які ідзе у Іраку праз усю Палестыну. Апошнімі часамі выбухлі забастоўкі партовых работнікаў. Гутаркі ангельцаў з павадырамі арабаў спыніліся. Арабы ўтварылі сакрэтны паўстанчы камітэт, які і кіруе ўсёй акцыяй.

АБЫСІНІЯ.

Надыходзячыя весткі сьведчаць, што сілы абісынскіх паўстанцаў узмацоўваюцца. Апошнія тыдні аднзачыліся новымі сутычкамі. Пры гэтым адчуваецца што атрады абісынцаў зьяўляюцца ляпей зарганізаваныя, што робіць шмат клопатаў італьянцам і перашкаджае ім эксплёатаваць захопленую краіну.

Армія раса Імру, якая апэравала на паўночна-заходнім фронце апошнімі часамі рэарганізавалася, добра ўзброілася і распачала адкрыты наступ на італьянскія гарнізоны накіроўваючысь на Адісс-Абэбу.

Акомпанімэнт мух.

Зьвінныя, рэзвыя мухі натоўпам б'юцца ў маленькія шыбы вокан, утыканыя белымі пунктамі мушыных заседзінаў. Змучаныя кучкамі сядаюць каля шчаінаў спарахнелых рамаў. Поўна мух. Мухі раяцца, мухі бзычаць. Пералётаючы з вакна ў вакно, сядаюць на галаву, твар і казычуць рухлявымі ножкамі да мляўкасьці. А крывапіўцы, сеўшы на цела і нацёршы лапку аб лапку, як дохтар перад апэрацыяй рукі, яны колюць балюча, да немагчымасьці. Рукі інстынктоўна бароняцца перад уколамі. Уздрыгваюць палюючы за апэратарамі, якія, хутка ўзьняўшыся, мяшаюцца ў грамадзе сваёй радні.

Мухі раяцца, мухі бзычаць...

У запячку сядзіць бабулька. Рытмічным рухам нагі калыша дзіця. Сівая галава ў такт скланяецца над калыскай. Мухі, прывычныя да рухаў калыскі, спакойна сядзяць на маленькім роціку, і сьпячых вочках дзіцяці. Абсеўшы вяночкам гумовую пустушку, мухі плаўна гойдаюцца ў душнай хаце. Перад замахам кастлявай рукі бабулькі, бзыкаюць над калыскай і ў тую-ж хвіліну ізноў сядаюць на смачнае мейсца. Але манэўр такі адбываецца рэдка, бо бабулька ведае, што ад мух не абаронішся і таму дае ім поўную волю сьмелага штурму.

„А у полі два дубочкі“... сьпявае бабулька нізкім контральтам.

За вакном пячэ сонца. У хаце душна і ройна ад мух. Вочы бабулькі хаваюцца за паліняўшыя вейкі, а голас пад акомпанімэнт мух бражчыць далей:

„Было ў мяне два браточкі“...

Сон штораз балей агортвае змораныя вочы. Песьня ціхне, зьліваючыся ў агульную гармонію мушынага зыку. Як-жа вельмі хочацца спаць! Мухі, як шэлест ветру ў полі, навяваюць сон, салодкі сон летняга дня.

Дзіця спіць — бабулька дрэмлець. Вось ужо не спявае. Бязвольна схіляе галаву на лахманы зваленай у кучу пасьцелі. Зык мух нясе сьвядомасьць на прастор залатых палёў, дзе жанцы, параскіданыя па вузкіх загонах жнуць жыта. Ціха. Шасьцяць сталёвыя сярпы. У залацістым жыце адзываецца перапёлка. Вецер, залётна калышучы сьпелзе колосьсе, дыхае пахам сьвежае пожні. Плаўныя хвалі жыта нясуцца ў васільковую даль. Па пожні скачуць козьлікі. А сонца бязьлітасна пячэ сагнутую сьпіну, ляніва хаваючы гарачую ўсьмешку за цёмныя зубы лесу. Жнеі выпростоўваюць збалелую сьпіну. Працёршы хусткай загарэлы твар, гурткамі выходзяць з поля. Там здалек, з пад лесу, вырыхнула жніўная песьня. Вясковы мэццо-сопран кінуў у цямнеючы прастор акорд гарманічных гукаў. За ім адазваўся другі з дарогі:

Ой гуляй Пятро у полі,
Нагуляйся даволі“...

Гурток вясёлых дзяўчат зацягнуў сабе:

„Ой гукнула сыравежка“...

Поле засьпявала, поле захвалявала мэлёдыямі вясковых галасоў. Усе сьпяваюць, усе жывуць...

Вёска гучыць дысанансам крыкаў жывёлы. Бабулька, не, яшчэ маладая дзяўчына, сьпяшаецца дамоў заганяць баязьлівых авечак.

Мэ-э-э — чуе бляяньне баранчыка. Махаючы рукамі заганяе яго на двор.

— А кыча! А каб цябе! — увіваецца на вуліцы.

Баранчык бяжыць і бляе. Рупліва, колькі сіл, бяжыць за баранчыкам і чуе... плача дзіця...

Дзяўчына — бабулька праснулась. Мухі сыпнулі ад калыскі.

— Ну, ну, ціха! Э-э! Э-э-э! — пачала ізноў калыхаць, цягнучы песьню, што так цудоўна зьвінела ува сьне.

„Ой гукнула дзяўчынонька“..

Але голас згубіў серабрыстую звонкасьць: прапала фортэ — забражчэла піано...

Нага ў такт мэлёдыі калыша дзіця.

А мухі раяцца, мухі бзычаць...

Зьвінна таўкуцца ў малым вакне, залітым гарачым сонцам.

„А мой-жа ты малайчыку“... бражчыць песьня пад акомпанімэнт мух...

Вакно маргнула ценем четырохкутнай шапкі. Мухі брызнулі на хату. Голас бабулькі дрыгнуў і абарваўся. Песьня заглохла ў ройным зыку мух. За вокном гучэў бас:

— Нясіце падачку...

Мухі, як-бы зразумеўшы скрыпучыя словы, ціха паціралі тонэнькімі ножкамі. Скончылі свой акомпанімэнт...

Падачка...

Калісь усе пяялі. Сяньня ўжо няма таго — гаворыць мне бабулька... Х.

Жнівень. 1935 г.

Падчас апошніх баёў абісынцам удалося здабыць вялікую колькасьць аружжа і амуніцыі.

Тут мусім зьвярнуць увагу на адно зьявішча. Калі ўся правая і фашыстоўска прэса выказывае шмат сымпатыі гішпанскім паўстанцам гэнэр. Франко, які выступіў проці законнага ўраду і гішпанскага народу, дык змагары за вольнасьць і незалежнасьць абісынскага народу гэтых сымпатыяў не вызываюць. Для іх абісынскія паўстанчыя атрады гэта толькі партызанскія арды, разбойніцкія банды. Нават сваёй тэрміналёгіяй, правая прэса стараецца выслужыцца перад фашызмем.

НА ДАЛЁКІМ УСХОДЗЕ.

Тут трэба адзначыць два зьявішчы. Першае – паступовае падпарадкаваньне Нанкіну паўднёвых правінцыяў. Адпор, які ставяць паўднёвыя сэпаратысты ў правінцыі Кянч-Сі, паступова траціць сілу, і трэба спадзявацца, што хутка зьліквідуецца.

На паўночы Кітаю ўзмацоўваецца актыўнасьць японцаў у кірунку Манголіі. Тут арганізаваныя японцамі манджурска-мангольскія атрады пасоўваюцца ў глыбіню правінцыі Сюйдан, якая ўваходзіць у склад г. зв. Унутранай Манголіі, падпарадкаванай Нанкінскаму ўраду. Губэрнатар правінцыі працівіцца гэтаму поступу. У некаторых мяйсцох ідуць досыць вялікія баі. Трэба спадзявацца ў бліжэйшыя дні новых падзеяў у гэтай справе.

З Польшчы

Новая палітычная партыя.

Як падае агэнцтва „Пресс“, у палітычных кругах слыхаць, што палк. А. Коц 10 верасьня абвесьціць праграму і арганізацыйныя формы новай праурадавай партыі, якія, як і назоў партыі, трымаюцца ў сакрэце.

Гавораць, што грамадзка-гаспадарская праграма новай партыі мае быць дэмакратычнай, але не радыкальнай. У галіне палітычнай прадбачыцца толькі зьмена выбарчага закону ў Сойм і Сэнат.

Новая партыя будзе мець аўтаномію ў адносінах да адміністратыўных уладаў.

Палк. Коц і яго блізкія спадзяюцца, што арганізацыйныя формы і праграма партыі выклікаюць агульны запал і забясьпечаць новай праўрадавай партыі прыхільнікаў у цэлым краю.

Візыта гэн. Гамэліна.

На днях прыяжджаў да Варшавы шэф францускага гэнэральнага штабу гэн. Гамэлін. Гэн. Гамэлін адведаў гэн. Рыдза-Сміглага. Прыезд так высокага прадстаўніка францускага войска выклікаў вялікае заінтэрэсаваньне нятолькі сярод польскага грамадзянства але і заграніцай. Яно тлумачыцца як пачатак навязаньня сьцісьлейшага паразуменьня паміж Польшчай а Францыяй.

Сьвята Стронніцтва Людовага.

15 г. м. прыпадае сьвята „Чыну Хлопскаго“ падчас каторага Стронніцтва Людовае ладзіць урачыстыя паходы. У сёлетніх дэманстрацыях брала ўдзел значна большая колькасьць сялян, а мяйсцамі таксама і рабочыя.

Выпадкі ў Вежхаславіцах.

Паводле П.А.Т. У часе обходу 15 г. м. у Вежхославіцах Тарноўскага пав. зарганізаванага праз Стронніцтва людовае група моладзі напала на пастарунковага паліцыі сьледчай і зраніла яго цяжка. Каліж ён схаваўся ў пастарунак, дык моладзь дамагалася яго выданьня. Прысутныя, ў ліку пяці, паліцыянты баронячыся перад нападаючымі выстрэлілі некалькі разоў ад чаго адзін з нападаючых быў ранены, адзін забіты.

Працэс кракаускіх рабочых.

Амаль цэлы месяц адбываўся ў Кракаве працэс супроць 45 рабочых, абвінавачаных за ўдзел у выпадках 23 сакавіка, якія кончыліся васьмі трупамі рабочых. Сярод абвінавачаных была вялікая колькасьць яўрэйскіх рабочых

Катастрофа польскіх лётчыкаў у дарозе да Гішпаніі.

Недалёка ад Біяррiцці ў Францыі здарыўся выпадак, падчас каторага разьбіўся самалёт і згінуў лётчык. Улады правялі сьледзтва выкрываючы, што лётчыкам быў паляк граф Казімір Лясоцкі. Разам з гэтым самалётам ляцеў і другі, каторы меў спусьціцца каля La Rochelle і быў заняты праз французскія ўлады. Лётчыкам быў таксама паляк. Есьць чуткі, што абодва самолёты былі назначаныя Гішпанскім паўстанцам.

„Сьвята жаўнера.“

15 жніўня ў угодкі бітвы пад Варшавай 1920 г. якая ахрышчана „Цудам на Вісле“, ува ўсёй Польшчы адбылося ўрачыстае сьветкаваньне. У Варшаве, пасля набажэнства ў касьцёле, на якім былі прысутныя гэн. Рыдз-Сьміглы, урад з прам'ерам гэн. Славой-Складкоўскім на чале, франц. гэн. Гамэлін і іншыя, адбылася дэфіляда. У вечары на пляцах Варшавы адбыліся народныя гульні.

Выбары ў Лодзі.

У Лодзі распачалася выбарная кампанія ў сувязі з вызначанымі на 27 верасьня выбарамі ў гарадзкі самаўрад. Стварыўся супольны фрокт ППС і клясавых саюзаў. На мітынгу 8-га жніўня ў прысутнасьці 8 — 10 тысячаў работнікаў Лодзі прынята рэзалюцыя, у якой рабочая кляса Лодзі перасылае прывітаньне работнікам Гданску, якія вядуць барацьбу з гітляроўскай дыктатурай, а таксама перасылаюць прывітаньне і пажаданьне хуткай перамогі барацьбітам за вольнасьць Гішпаніі. Адначасна рэзалюцыя запэўняе, што работнікі і працоўныя Лодзі ў дзень 27-го верасьня выявяць сапраўднае работніцкае аблічча Лодзі.

—•—

2 жніўня ў Гайноўцы адбыўся мітынг работнікаў і сялян супроць замераў гітляроўцаў у Гданску. Рынак запоўніла каля 4000 асобаў. Прынята адпаведная рэзалюцыя. У гэты самы дзень у салі кіна Люкс адбылася антываенная акадэмыя.

Зьмена школьнага куратара ў Вільні.

Міністр Асьветы звольніў з 1 верасьня Куратара віленскага школьнага вокругу п. К. Шэлёнгоўскага, а на яго мейсца назначыў сучаснага Кракаўскага Куратара ц. Мар'яна Гадэцкага.

З Беларускага жыцьця.

КАНФІСКАТЫ. „Наша Воля“ № 11 за 31 ліпня канфіскавана адміністрацыйнымі уладамі за артыкулы „Супольнымі сіламі да супольнае мэты“, „Мы за абарону міра“ і „Як ідзе школьная акцыя“ і за 1 верш М. Танка.

„Беларуская Крыніца“ № 33 за 30 ліпня канфіскавана за перадавы артыкул „Настроі вёскі“ і абвестку „чытайце“.

„Беларускі фронт“ за 5 жніўня канфіскаваны за перадавы артыкул.

З ВЫДАВАЦКАЕ НІВЫ „Беларуская Барць“, чарговы № гэтымі днiямі выходзіць з друку.

БЕЛАРУСЫ! ДАМАГАЙЦЕСЯ ДЛЯ СВАІХ ДЗЯЦЕ. БЕЛАРУСКАЕ ШКОЛЫ.

Карэспандэнцыі

КАНТАРАЎШЧЫНА, ашм. пав. Ня соладка ў нас жывецца малазямельнаму селяніну. Доліж парабкоў, служачых у дварох, або у мясцовых кулакоў, дык і сабаку ня можна жадаць. Вызыскоўваюць іх, як толькі могуць. Каліж часам такі парабак захварэе, дык гаспадар ня толькі па лячэньне не дае, але яшчэ і вылічвае па 15—20 грошаў, якія прыпадаюць у дзень паводле агулянае платы. „Калі ты сам не працуеш“ — гаворыц — „дык дай заступніка“.

Вельмі часта здараецца, што гаспадар, з абкроенага з розных прычынаў заробку, яшчэ частку скруціць для сябе. І хоць будзеш хадзіць цэлы месяц, нічога ня выхадзіш, а судзіцца ня хочацца.

Часта згадзіўшыся ня можна выбыць да канца. Вось як гэта было ў нашага гаспадара Пятроўскага. Згадзіўся да яго ў парабкі стары ўжо чалавек на сем месяцаў за сорак залатовак. Ня гледзячы на вытрымаласьць, якую здабыў у жыцьці, да канца вытрымаць ня мог. Пасьля чатырох месяцаў мусіў разьлічыцца. Прасіў, каб яму заплацілі 20 залатовак. Аднак з трудом удалось выцягнуць толькі 12 зал За тое лаянкі наслухаўся ад гаспадара і гаспадыні колькі ўлезла.

Зьдзекаў гаспадароў над парабкамі не бракуе ў Малышкаўшчыне і Карлаўшчыне.

Бывае, што парабкі прыплачваюць службу ня толькі грашыма і здароў'ем, але нават і жыцьцём, як гэта было ў Калядзе.

Мы аднак маем надзею, што да часу збапок воду носіць.

Чорны.

Вёска ВОСТРАВА, Старавецкае воласьці, Слонімскага пав. Ня гледзячы на тое, што наша вёска знаходзіцца далёка ад гораду і чугункі, да нас аднак даходзяць весткі, што розныя дзеячы, як: Астроўскі, Акінчыц, Казлоўскі, Шкялёнак і Гадлеўскі злучаюцца ў т. зв. „Беларускі Фронт“. Пасьля грызьні, якую вялі між сабой, яны ў канцы дагаварыліcь. Відаць, дыктуюць ім гэта іх хлебадаўцы. Ім захацелася новай вайны і „Беларускі Фронт“ сьпяшыць ім у гэтым дапамагчы.

Зямелька наша не пасьпела яшчэ абсохнуць з крыві мінулай сусьветнай бойні. Яе страшны вобраз яшчэ ня сьцёрся перад нашымі вачамі.

Мы хочам міру і згоды ўсіх народаў. Мы пратэстуем супроць крывавай работы „Беларускага Фронту“ — лёкаяў розных Зюзямеляў.

Не вайны мы хочам, а роднае школы! Змаганьне з голадам, нэндзай і цемрай — вось сапраўдны фронт усіх, каму дарагі лёс беларускага народу!

Сяляне вёскі Вострава.

Падпісы: К. Каганец, О. Кондзік, Н. Музычка, М. Мазоль, М. Музычка—ад імя 255 сваіх братоў адносяльчан.

Хто і як яго бароніць.

Прозьвішча Радаслава Астроўскага ў гісторыі беларускага вызваленчага руху мае ўжо сваё акрэсьленае і закончанае мейсца. Аб гэтым ня можа быць ужо ніводнага слова дыскусыі. Беларускі Народ тагды ўжо вынес свой справядлівы прысуд Р. Астроўскаму, калі ён на становішчы дырэктара беларускай гімназіі аддаў у рукі паліцыі блізка сотку беларускай вучнёўскай моладзі. Гэты, нячуваны ў гісторыі школьніцтва ніводнага народу, праступак Р. Астроўскага, забіў гэтага чалавека ў беларускай народнай душы і выкінуў яго назаўсёды з нацыянальнай беларускай сям'і. Гэты прысуд Беларускаго Народу адбыўся ўжо сем гадоў таму. Усё тое, што адбывалася пазьней, ў зьвязку з асобаю Р. Астроўскага, для Беларускага Народу ня было зусім ані рэвэляцыйным, ані нечаканым. Калі грамадзкі суд сьцьвердзіў выразна, што Р. Астроўскі дэмаралізаваў беларускую моладзь у карпарацыі „Scorinia“, то для Беларускага Народу было зусім ня дзіўнае і ня новае.

Каліж зноў гэты суд сьцьвердзіў выразна, што Р. Астроўскі вельмі мудра „гаспадарыў“ з грашыма, якія атрымліваў з „канфідэнцыяльных крыніцаў“, то і гэта не задзівіла нікога з Беларусаў. А гэтыя дзьве рэчы сьцьвердзіў грамадзкі суд. Для Беларускага Народу гэтае сьцьверджаньне грамадзкага суду аб Р. Астроўскім не было і ня ёсьць новае. Кранаючы сягоньня справу Р. Астроўскага, робім гэта дзеля таго, што нават з польскае прэсы да апошніх дзён ніводная газэта не змагла знайсьці слаўца на абарону гэтага чалавека. Толькі ў апошнім часе польскі часапіс „Sprawy Narodowościowe“ (№ 6) бароніць Р. Астроўскага ясна, але небясьпечна. Гэты часапіс надрукаваў пратакол грамадзкага суду і вытлумачыў пацыганску, Там, дзе суд сьцьвердзіў, што Р. Астроўскі дэмаралізаваў, то часапіс піша „не дэмаралізаваў“. Абарона —небясьпечная. Характэрна вельмі, што Р. Астроўскага ўзяліся бараніць якраз „Sprawy Narodowościowe“,

Для беларускага Народу ясна адно: чалавек, якога грамадзкі суд абвінаваціў у дэмаралізацыі моладзі, не надаецца на выхаваўца. Дзеля гэтага мы лічым, што, калі ў Р. Астроўскага, пасьля прысуду грамадзкага суду, не хапіла адвагі самому зрачыся дырэктарства ў гімназіі, дык зусім слушным і лягічным зьяўляецца жаданьне Беларускага Народу, каб Р. Астроўскі быў звольнены са становішча і настаўніка кіраўніка гімназіі.

М. З–ц.

Паштовая скрынка

Моладзі в. Мігово. Карэспандэнцыю, з прычын Вам зразумелых, выкарыстаць ня можам.

Сялянам в. Вострава. Карэспондэнцыю, перасылаем у школьны сэкрэтар'ят, Рэзалюцыю з прычын цэнзурных не выкарыстаем. Прагэст, паправіўшы, пастараемся зьмясьціць.

Скірору К. Карэспандэнцыю выкарыстоўваем.

Івашкевічу. Ахвотна будзем зьмяшчаць Вашыя карэспандэнцыі. У справе слоўніка зьвярніцеся ў беларускую кнігарню.

Арцукевічу. Карэспандэнцыю зьмяшчаем.

Прэбню. За супрацоўніцтва шчыра дзякуем. Орган ТБШ „Летапіс“ мае выходзіць. Чакаем карэспандэнцыі.

Юрэвічу. Думаем, што артыкул, зьмешчаны ў „Нашай Волі“, высьніў Вам тое, што Вы хацелі.

Адказны Рэдактар і Выдавец ВІНЦЭСЬ СКЛУБОЎСКІ. Друкарня Гандлёва-Вытворчай Кааператывы, Вільня вул. Троцка 7.